

Ullut ataatsimiiffiusut arfersaneq aappaat, pingasunngorneq 4. november 2009.

Immikkoortoq 21

Kalaallit Nunaanni ilinniaqqiffiusuni ilinniartitsinerup qaffasissusaata misissorneqarnissaanik imaqartumik misissuinissamik aallartitsinissamut Inatsisartunut aalajangiussassatut siunnersuut. Misissuineq sanilliunneqarsinnaasariaqassaaq misissuineranut nunani killerni allani ingerlanneqarsimasunut assingusunut.

(Inatsisartunut ilaasortaq Niels Thomsen, Demokraatit)

(Siullermeernera)

Ataatsimiinnermi aqutsisut:

Josef Motzfeldt, Inatsisartut Siulittaasuat, Inuit Ataqtigiit

Finn Karlsen, Siulittaasup tulliata pingajuat, Atassut

Josef Motzfeldt, Inatsisartut Siulittaasuat (IA)

Siunnersuuteqartoq Inatsisartuni ilaasortaq Niels Thomsen, Demokraatit saqqummiisooq.

Niels Thomsen (D)

Qujanaq.

Nuannerpoq kalaallit inuusuttut Nunatsinni ilinniaqqinnissaminut periarfissaqarmata.

Pingaaruteqarporli ilinniarfiit qaffasissutsimikkut nunani killerni ilinniarfinni assingusuni sanilliunneqarsinnaasariaqarnissaat.

Amerlanernit paasineqariartorpoq Kalaallit Nunaanni immitsinnut mattulluta inuusinnaanngitsugut.

Ajortuni ajunngitsunilu nunarsuarmut tamarmut inuiannut ilaavugut. Demokraatit paasinnittarnerat malillugu tamanna isumaqarpoq, nunarsuaq tamakkerlugu suleqatitsinnut sanilliussinnaasumik ilinniartitaanermi qaffasissuseqarnissarput anguniartariaqaripput. Kinguaraluarutta unammillersinnaajunnaarlutalu arlaatigut inuiaqatigiinnut uatsinnut ikittunnguusunut kingunerluttussaavoq.

Taamaammat pingaaruteqarpoq inuusuttortatta ilinniaqqiffissaqartinneqarnerat naammagisimaaginnarlugu iluarusuutigiinnannginnissaa. Ilinniarfiit qaffasissutsimikkut tulluunnissaat qularnaartariaqarparput. Nunatsinniinnaq atorneqarsinnaasunik nunanili allani suliffeqarfinni atorneqarsinnaanngitsunik inuit ilinniagaqartikkaluarutsigit imminut akilersinnaanngilaq. Taamaaliorutta unammillersinnaanngornaviangilagut.

Oqanngilanga ilinniaqqiffiit maani pigisagut nunani allaniit appasinnerusumik inissisimasut. Oqarniarpongali qaffasissutsip misissorneqarnissaa kissaatigalugu, taamaalilluta pisariaqalissappat politikikkut suliarilluakkamik tunngavissaqalernerussagatta.

Misissuineq Ilisimatusarfik ilinniaqqiffiillu allat maani Nunatsinniittut peqatigalugit suleqatigilluarlugillu ingerlanneqartariaqarpoq. Pingaaruteqarporli aamma nunani allani misilittagartuut atuisuusullu misissuinermi peqataatinneqarnissaat, taamaalilluni misissuineq sapinngisamik tunngavissaqarluarsinnaanerussammat.

Taamatut oqaaseqarlunga Naalackersuisut akissuteqaatissaat partiillu allat ilanngussaqarnissaat qilanaaralugit suliaq Inatsisartunut isaappara.

Finn Karlsen, Siulittaasup tulliata pingajuat (A)

Qujavugut siunnersuuteqartumut. Taava akissuteqassaaq Ilinniartitaanermut Naalackersuisoq, takanna.

Mimi Karlsen, Kultureqarnermut, Ilinniartitaanermut, Ilisimatusarnermut Ilageeqarnermullu Naalackersuisoq (IA)

Qujanaq.

Nunatsinni ilinniartitaanerit ingerlaqqiffiusut nunani tamalaani pitsaassutsimut assersuunneqarsinnaanissaat pillugu Inatsisartunut ilaasortaq Niels Thomsen isumaqatigilluinnarpaat. Oqaatigineqarsinnaavoq Ilisimatusarfimmi suleriaatsit periutsillu tulliuuttu atorlugit ilinniartitaanerup ilisimatusarnerullu pitsaasuunissaa ullumikkut qularnaariffigineqarmat:

1. Qinnuteqartut akuerineqarnissamut piumasaqaatinik naammassinnissimassapput atuartitsinerlu ilisimatusarnermik tunngaveqassalluni
2. Namminersorlutik Oqartussat avataanit censoreqartitsisarput kalaallinik, danskinik nunanillu allameersunik suliamik ilisimasalinnik ukiuni pingasuni atuuffeqartussanik. Soraarummeernerit pingaarnerpaat censoreqatigiinnit naliliiffigineqartarput tamannalu inuiaqatigiinni naliliinerup pitsaassusianut qularnaveeqqutaalluni
3. Ilinniartitaanerni pineqartuni atuartitsineq ilinniarnissamut aaqqissuussinermi atuutilersitsinnginnermi atuisussanut suleqatinullu (Danmarkimi universitetiukkajuttartunut) tusarniaassutigineqareersimasuni malittarisassaqaartinneqarput
4. Ilinniartitsisut paarlaaqatigiittarneri, tassa avataanit atuartitsisorpassuarnik, taakkununnga ilanngullugit lektorinik professorinillu atuartitsinerup ilisimatusarnermik tunngavillip pitsaassusaanik qularnaarisunik atuineq
5. Ilinniartut paarlaaqatigiittarnerat. Ilisimatusarfik nunani tamalaani allaffimmik (Internationalt Kontor) pilersitseqqammerpoq Ilisimatusarfiullu 2010-mit ERASMUS University Charter-imik suleqatigiinnermut ilanngunnissaa naatsorsuutigineqarpoq
6. Ilisimatusartumik suliatigut naliliinermut ataatsimiititaliamit Ilisimatusarfimmit pilersinneqartumit ajunngitsumik nalilerneqarsimasussamik atorfinitsitsineq. Naliliinermut ataatsimiititaliap ilaasortaqaassusia apeqqutaatillugu ilaasortaq ataaseq marlulluunniit ilisimatusarfimmit allameersuussapput
7. Ilisimatusartut nunani tamalaani Nunatsinnilu atuagassiani ilisimatusarnikkut monografiinik allaaserisanillu saqqummersitsisassapput. Tamatuma saniatigut ilisimatusartut nunani tamalaani ataatsimeersuarnerni ilisimatusarnikkut ilanngussisarput
8. Ilisimatusartut PhD-mik soraarummeernermi, kiisalu adjunktut, lektorit professoritullu naliliinerni naliliinermut ataatsimiititaliamut peqataasarput.

Ilisimatusarfiup suliasaraa suliaqarfimmini nunani tamalaani qaffasinnerpaap tungaanut ilisimatusarnermik ilinniartitaanermillu ilisimatusarnermik tunngavilimmik ingerlatsinissaq,

taamatuttaarlu ilisimatusarnikkut ilinniartitaanikkullu suliaqarfimminik ingerlaavartumik ineriartortitsisartussaalluni.

Aqutsineq pillugu inatsisip nutaap "Ilisimatusarfik pillugu Inatsisartut inatsisaat nr. 19, 19. november 2007-imeersoq" 1. januar 2008-mi atuutilersinneqarneratigut Ilisimatusarfik aqutsinikkut, suliatigut, aaqqissugaanikkut allaffissornikkullu atugassaqalerpoq ilinniartitaanerit pitsaassusaasa pitsannorsarneqarnissaat pitsaassutsillu ineriartortinneqarnissaat pisariinnerulersillugu. Ilaatigut taaneqarsinnaavoq ilisimatusarfimmut siulersuisunik pilersitsisoqarsimammat rektoreqarfillu allaffissornikkut ilisimatusarfimmut direktørimik nukittorsarneqarluni.

Tamatuma kinguneraa instituttip ilusaata nutaap 1. januar 2010-mit atuutilernissaa, taassumalu nassatarissavaa Ilisimatusarfimmi instituttit maanna qulingiluaasut institutterujussuarnut pingasunut ataatsimoortinneqarnissaat. Aaqqissugaanikkut allannguinermi ilaatigut siunertaavoq Ilisimatusarfimmi ilinniartitsisoqarnermik ilisimatusartoqarnermillu naapertuunnerusumik atorluaanikkut atuartitsinerup pitsaasuunissaanik qularnaarinissaq pitsaassutsimillu ineriartortitsinissaq. Tamanna holdini amerlanerusunik inuttalinni ataatsikkut atuartarnikkut atuartitsisarnikkullu, fagini pineqartuni pitsaassutsit atuartitsinerullu qaffasissusianik assigiinnerusumik pilersitsinikkut, ilisimatusarnermut tunngasuni assigiinngitsunik suliallit suleqatigiinnissamut pitsaanerusumik periarfissinnerisigut, kiisalu ingerlataqarfinnik ataqatigiissaarinissamut periarfissiinerunikkut pissaaq.

Instituttip ilusaanik nutaanik atuutilersitsinermut peqatigitillugu aqutsineq pillugu inatsimmi §§ 25 aamma 16 naapertorlugit "Pitsaassutsimik Nutaaliornermillu siuarsaaneq pillugu siunnersuisoqatigiit"-nnik taaneqartartunik pilersitsisoqassaaq. Siunnersuisoqatigiinnut ilaasortat rektorimit, ilaatigut institutrådimit ilinniartuniillu toqqarneqassapput siunnersuisoqatigiinnilu siunertaavoq siulersuisunut, rektoreqarfimmut instituttinilu aqutsisunut il.il. makkununga suut ikiuutaasinnaaneranik suliatigut naliliinikkut siunnersuisarnissaq:

- 1) Instituttimi ilisimatusarnermik ilinniartitaanermillu ilisimatusarnermik tunngavilimmik nukittorsaaneq, aamma
- 2) instituttip inissisimaneranik nunanilu tamalaani ilisimatusarnek ilinniartitaanerlu pillugit suleqatigiinnermi peqataanermik nukittorsaaneq. Kiisalu

- 3) instituttip ilisimatusarfittut ilinniarfittullu Ilisimatusarfimmi siunertanik siuarsaaqataaffiusutut inissisimanageranik nukittorsaaneq.

Tamatuma saniatigut Ilisimatusarfimmi aqutsisut avataanit ilisimasallit peqataaffigisaannik nunanilu tamalaani tunngaviit akuerisaasut malillugit atuartitsinermik aaqqissuussaasumik naliliinernik naammassinninnialersaarput. Naliliinerni taakkunani aamma ilinniartut, naammassisut, censorit, atuisut ilisimatusartullu naliliinerinik ilaqassapput. Aammattaaq Ilisimatusarfiup nunani tamalaani uuttortaatit nunanilu tamalaani pitsaassuseritinneqartut naapertorlugit piginnaasaqarfiulersinneqarnissaat sulissutigineqalissaaq. Tamatumunnga atatillugu Ilisimatusarfimmi aqutsisut siusinnerpaamik 2010-mi suleqatigiissitanik nunani tamalaani piginnaasaqarfiit pitsaassusaat sorliit Ilisimatusarfimmut attuumassuteqarnerinik misissuisussanik pilersitsinialersaarput.

Naalackersuisut isumaqarput suliniutit taakku, taakkununnga ilanngullugit pingaartumik ”Pitsaassutsimik nutaaliormillu siursaanermut siunnersuisoqatigiinnik” (Kvalitets- og Innovationsfremmerådet) pilersitsineq Ilisimatusarfimmi ilinniartitaanerit pitsaassusiannut, taakkulu nunani tamalaani pitsaassutsimut assersuunneqarsinnaanerannut qularnaveeqqutaalluassasut.

Naggasiutigalugu oqaatigineqarsinnaavoq Ilisimatusarfiup avataani marlunnik ilinniarfeqarmat ingerlaqqiffiusunik, tassalu Sisimiuni issittumi diplomingeniørinngorniarfik, Ilulissanilu atorfininnissaq siunertaralugu ilisimatusarnerlu tunngavigalugu isumaginninnermi perorsaasunngorniarfik:

Issittumi ingeniørinngorniarneq aaqqissugaanikkut Danmarks Tekniske Universitetimi immikkoortortaavoq suliatigullu pitsaassusissatut piumasaqaateqarfiulluni universitetimi tassani piumasaqaatigineqartunik.

Ilinniartitaaneq ”Danmarks Evalueringsinstitut”-imit naliliiffigineqarlunilu piginnaatitsiviusarpoq.

Isumaginninnermi perorsaasunngorniarnermi suliatigut pitsaassusissaq nunanilu tamalaani pitsaassuseq ilaatigut Namminersorlutik Oqartussat avataanit censoreqartitsinerisigut ilinniarnermilu aaqqissuussinernik akuerinninnerisigut, ilaatigullu nunani avannarlerni perorsaasut

ilinniartunik, ilinniartitsisunik ilisimatusartunillu paarlaasseqatigiittarneq pillugu seminariat qanimut suleqatigineqarnerisigut qularnaarneqartarpoq. Kiisalu ilaatigut nunani tamalaani suliatigut attavissarpassuaqalerfiusumik Peter Sabro-seminariamik aamma Jysk Pædagogseminarium i Danmarkimik suleqateqarnikkut.

Oqaaseqaatigineqartut siuliani taaneqartut tunuliaqutaralugit aalajangiiffigisassatut siunnersuutip akuerineqannginnissaa Naalakkersuisut inassutigissavaat.

Finn Karlsen, Siulittaasup tulliata pingajuat (A)

Qujavugut Ilinniartitaanermut Naalakkersuisumut. Taava massakkut partiit oqaaseqartuunut ingerlaqqissaagut, siulliulluni Kaali Olsen, Inuit Ataqtigiit – takanna.

Kaali Olsen (IA)

Qujanaq. Aallaqqaasiullugu ilisimatitsissutigissavara tassa una akissuteqaat Kattusseqatigiit Partiia aamma sinnerlugu akissuteqaataammat.

Inuit Ataqtigiinniit Kattusseqatigiillu Partiianiit siunnersuuteqartoq soorunami isumaqatigaarput tunngavilersuimmat Nunatsinni ilinniarfiit ingerlaqqiffiusut nunanut allanut pitsaassutsimikkut unammillersinnaasariaqartut ilinniakkallu ima pitsaatigissasut allaat nunani allani atorneqarsinnaassallutik.

Nunatsinni ilinniarfiit qaffasinnerusut tunngavimmikkut nunarsuarmioqatigiit ilinniartitaanermut taamaalillunilu aamma ilisimatusarnermut pitsaasumut piumasaqaataat malillugit pilersinneqarsimapput – tamannalu assersuutigalugu ersersinneqarpoq Inatsisartut Ilisimatusarfik pillugu inatsisaanni 2007-imeersumi. Tassani ilaatigut piumasaqaataavoq Ilisimatusarfimmi ilisimatusarneq ilinniartitsinerlu nunarsuarmioqatigiit piumasaqaataat qaffasinnerpaat tikillugit ingerlanneqartassasoq.

Inuit Ataqtigiinniit ilinniariaatsinut isiginnittaatsinut peqqissaartumik isornartorsiuinertalimmillu isummertarnissaq pingaartipparput. Tassani pineqarput pissutsit ilinniarnep atuartunut ilinniartunulluunniit ingerlateqqittarnerani pingaaruteqartut.

Ikkariartorneq tamatigut aaqqissorneqartariaqarpoq kulturi ilinniartitsinerup avatangiiserisaa aallaavigalugu. Tamanna Nunatsinnut immikkuullarissuunngilaq. Nunatsinni suliffeqartussanik ilinniartitsiniarnitsinni soorunami isumatusaarnerpaajuvoq inuiaqatigiit avatangiiserisagut ilinniartitsinermi aallaavigissallugit.

Taamaammat ilinniartitseriaatsinik Nunatsinnut tulluunnerpaanik inerisaajuarnissaq tapersorsortuarparput – taassumali tungaatigut nunanut allanut toqqaannartumik sanilliussisarneq isumatusaarnerusorinngilarput. Imaattuaannanngilarmi Frankrigimi ilinniartitserisat pitsaasutut isigisaasoq Kalaallit Nunaanni ilinniartitserisat pitsaasutut aamma isigineqartariaqartoq. Aammami ilinniartitsinissamut avatangiisivut assigiinngitsorujussuupput.

Assersuutigalugu Frankrigimi ilinniartitserisat amerlaqisut nunasisuupput taakkuninngaluunniit kingoqqisuullutik – tamannalu soorunami kinguneqarpoq taakkununga naleqquttunik ilinniartitsisut atuartitseriaaseqartariaqarnerannik. Nunatsinni pissutsit immikkuullarissut ilagaat ilinniartitsisusut amerlaqisut ilinniartitserisat ilitsoqqussaralugu oqaasii atorsinnaannginamikkit ilinniartitsinermilu atortussiat ilinniartitserisat ilitsoqqussaralugu oqaasii atorlugit ilinniusiat piunngingajavimmata.

Tamassuma kulturinut tunngasunik unammilligassaqartippaatigut tamannalu ilinniartitsinermut sunniuteqarsinnaavoq. Tamassumali ilisimatusarnernik pitsaasumik neqeroorteqartarnissarput ilinniartitsinikkullu qaffasissunik angusaqartarnissarput allanngortinngilaa. Qaffasissunik angusaqartarnissamut piumasaqaatit periutsit aqqutillu assigiinngitsorpassuit atorlugit anguneqarsinnaapput – sanilliussinerilli tamatigut isumaqartuaannartanngillat.

Suliffeqarfanni suugaluartuniluunniit sullissinerup pitsaassusaannik ingerlaavartumik nalilersuisarneq killiffissiuisarnerlu ileqquvoq pitsaasoq suliffeqarfiullu ineriartornissaanut avatangiisinullu allanngorartuarnut tulluussartuarnissamut sakkussaalluatoq.

Ilisimatusarnikkut sanilliussinerni suugaluartuniluunniit pingaartumillu nunat, inooriaatsit kulturillu akimorlugit qaffasissutsimik imaluunniit pitsaassutsimik naliliinerni ilisimatusarnikkut mianerisassat arlalissuupput: Ilisimatusartup periutsini misissuinermilu sakkuni misissukkaminut pingaarnertullu inerniliussaminut ilumut naapertuunnersut apeqqusertuartaqarparpai. Inooriaatsit,

ilinniarsimassuseq, inuiaqatigiit avatangiiserisat, ineriartornikkut killiffiit, ilinniartut tunuliaqutaat, ilinniartitsisut kikkuuneri sumillu tunuliaqutaqarneri allarpassuillu taamatut sulinermi inernerisanullu sunniuteqarsinnaapput.

Inuit Ataqtigiinniit ilinniarsiit ilisimatusarfiillu naalackersuinikkut akuleruffigineqaratik kiffaanngissuseqarlutilli ingerlanneqartarnissaat ataqquilluinnarparput.

Isumarput naapertorlugu ilinniarsiit qulaaniit naalackersuinikkut peqquneqassanngillat periuseq aalajangersimaqqinnaartoq atorlugu nalilersorneqarlutillu uuttortarneqartassasut. Ingerlaavartumik ilinniarsiit iluminni avataanillu nalilersorneqartarnissaat isumaqtigilluinnarparput tamannali pissaaq pineqartut periutsinik kiffaanngissuseqarlutik toqqaasinnaatitaanerit ataqquilluinnarlugu.

Taamaattumik Naalackersuisut siunnersuummut itigartitsinerminni tunngavilersuutaat tamakkiisumik taperserpagut pingaartumillu ilisimatusarfiup aqutsisuisa nalilersuisarnissamik siunnerfii nuannaarutigalugit tusaatissatut tigullugit.

Taamatut oqaaseqarluta innersuusstigissavarput siunnersuut itigartinneqassasoq.

Finn Karlsen, Siulittaasup tulliaata pingajuat (A)

Ja qujavugut Inuit Ataqtigiit oqaaseqartuanut Kaali Olsenimut. Taava tassunga saqqummiusnaanut tunngatillugu oqaaseqartoqarusuppoq Niels Thomsen, Demokraatit - takanna.

Niels Thomsen (D)

Ja allaqqaammut qujarusuppunga siunnerfik taperserparsi taamaattorli itigartitsivusi, tassunga tunngatillugu apequtissaqalaarpunga.

Aallaqqaasininnut tunngavilersuutigivat, issuaalaarsinnaaguma? Imannak oqarputit; ”Nunatsinni ilinniarsiit qaffasinnerusut tunngavimmikkut nunarsuarmioqatigiit ilinniartitaanermut taamaalillunilu aamma ilisimatusarnermut pitsaasumut piumasaqaataat malillugit pilersinneqarsimapput” issuaaneq naavoq.

Taava uanga siunnerfiga siunnersuuteqarnikkut tassaavoq misissuisoqassasoq – taanna itigartinneqarpoq aamma Naalakkersuisut itigartippaat, kisianni apeqqut uaniippoq taanna siunnerfik ilumut malinneqarpa ? assigiinngitsut tikkuussipput taamaanngitsoq.

Piffissami kingullermi tusagassiuutitigut saqqummiisoqallattaarpoq ilaatigut ilinniartut naammagittaalliullattaarput tappikani pissutsit pitsaanerutikkusukkaluarlugit, ilaatigut ilinniarnep qaffasissusaa.

Assersuutitut taaneqarsinnaavoq teologi, immaqqa ukiormannaanngikkuni ukiup siuliani teologimi atuortoq ataaseq saqqummerpoq taanna ilinniakkani atorsinnaanagu, oqarluannaraanni pequtaalluni tassani tappikani ilinniartitsissugitineqarnera imak appasitsigisimammat nunanut allanut sanillinneqarsinnaanani. Taava nunani allani kandidatinnorniarluni ingerlasinnaanngilaq.

Tassani taassuma takutippaa teologi maani Nunatsinni ingerlatarput assersuutigigaanni Sverigimi ingerlanneqartuminngaanniit appasinnerusoq.

Una siunnerfik pitsaagaluortoq ilumut tunngavissaqarpa akueriinnassallugu ?

Finn Karlsen, Siulittaasup tulliaa pingajuat (A)

Oqaaseqartoq, takanna.

Kaali Olsen (IA)

Ja qujanaq.

Maanngaanniit oqaluttarfimmiit ilinniartit aalajangersimasut iluminni pissutsit atugaat uanga oqaaseqarfigiumanngilakka. Isumaqarpunga politikkikkut suliassagut tassaasut sinaakkusiinissaq, taamaammat oqallinneq Ilisimatusarfimmut pitsaassutsimullu tunngasoq eqqartorusunngilara. Kisianni tunngaviusumik eqqartorusullugu una, nalileeriaatsit pilersittassavagut Nunatsinnut tulluuttut, tassa imaappoq uuttuutit uagut anguniakkagut ilinniartitaanermi anguniakkagut tunngavigalugit, sanilliusinerunngitsut aallaqqaammut pilersittussaavagut. Nammineq nalilersorsinnaajumallugu sumut killinnerluta ilinniartitaanitta pitsaassusaanik nalilersuinermut.

Ilumoorluinnarputit oqaravit isumaqatigaarput nalilersuisoqartassasoq, kisiannili uani isumaqatiginngisarput tassaavoq qulaaniit aalajangiilluni oqassasugut pissutsit ajorpalupput, suliffeqarfimmi aalajangersimasumi – nalilersorniartigit nunani allanut pissutsinut sanilliullugit.

Nalilersueriaatsit pilersinneqassasut aamma Naalakkersuisoq saqqummiussinermini oqaatigaa, uuttuisussat imaluunniit oqarutta immaqa oqimaalutaasussat pissutsit ilumut ajunngitsumik ingerlanersut, taakkua suliffeqarfiup iluani nammineq pilersinneqassapput anguniakkat nammineq tungavigalugit.

Finn Karlsen, Siulittaasup tulliaata pingajuat (A)

Qujavugut. Niels Thomsen oqaaseqaqqikkumavoq, takanna.

Niels Thomsen (D)

Ja tema apeqqutaavallaanngilaq, kisianni isummernerulaarpoq. Uggorilaarpara siunnersuut taperseraluarlugu aallaqaammut akinerni aatsaannguaq oqartutit, taanna isummerfigivikkusuppallaarnagu. Kisianni una uanga pingaarsorigiga aamma politikkikkut isummerfigineqartariaqartoq Ilisimatusarfik sumut atorniarneqarnersoq. Oqaatigivat uagut pisussaaffigisariaqanngikkipput tamanna, kisianni uanga killormut isumaqarpunga. Isumaqarama Ilisimatusarfittut ittoq pingaaruteqarluinnartuusooq siunissami nunatta ilaatigut aningaasaqarnikkut ineriartornissaanut.

Ilisimatusarfiit nunani allani imannak atorneqakkajuttarput siunissamut aqutissiuisussat ilinniartinneqartarput assigiinngitsuni ingerlatani, assersuutigigaanni immaqa økonomi taasinnaavarput.

Uagut Nunatsinni ajornartorsiutit ilagivaat sulisut amerlasuut sulisarput suliartik pimoorullugu assoruullutik, kisianni ajorluartumik suliaq taanna nalituallaarneq ajorami. Taava suliaq nalitusarniarlugu nunanut allanut nassiuteqqaarsinnarlugu assersuutigalugu aalisagaq, suliareqqinneqartarpoq, immaqa una pivallaanngilara suliaq ajornannginnertaa kisianni nalitunerulersinniarlugu suliaq oqimaannertaa. Tassani innovationimik taasartagaq – nutaaliorsinnaassuseqarneq – taanna Ilisimatusarfiit ilaatigut aqutissiuttarpat.

Taava ilumoortumik Inuit Ataqatigiit isumaqarpat Ilisimatusarfinni immaqa assingusuni ilinniarfinni pissutsit politikikkut akuleruffigineqassanngitsut ? imaluunniit aqqutissiuisariaqarpugut sinaakkutinik pitsaasunik pilersitsilluta, assersuutigiinnarlugu Ilisimatusarfik imaluunniit Ilimmarfik pilersinneqarnikuvoq ilaatigut siunertaalluni taanna. Aqqutissiuissannginnerpugut taassuma silarsuup siuarsarnissaanut ?

Finn Karlsen, Siulittaasup tulliata pingajuat (A)

Ja qujanaq. Oqaaseqartoq.

Kaali Olsen (IA)

Politikkikkut imannak akuleruffigineqassaaq sinaakkutissat sananeqassagamik, taakkualu Inatsisartut inatsisaatigut pilersinneqareerput. Suna universititip suliassarigaa uanga isumaga malillugu tassani ersarilluinnarpoq.

Kisianni ulluinnarni aqutsinermut pitsaassutsimut tunngasut isumaqarpunga Naalakkersuinikkut assersuutigalugu suna ilisimatusaataassanersoq, qanorlu ililluni ilisimatusarneq pitsaasoq uuttorneqassanersoq – taanna Naalakkersuinikkut akuleruffigissanngilarput – taannaammat ilisimatuut ilisimasaqarfigisaat.

Taamaammat avissaartilluinnartariaqarparput suna politikikkut pitsaasutut ilisimatusarnikkut nalilerneripput imaluunniit ilisimatusartut namminneq uuttuutitik naapertorlugit nunarsuarmi akuerisaasut naapertorlugit suna pitsaasutut isigineraat. Politikikkut ulorianartumik isertoqartarpoq ilisimatusarneq akuleruffiginiarnialeraanni, allaat suna aalajangersarlugu pitsaasuusoq ilisimatusarneq. Ulorianartorujussuuvoq taanna.

Finn Karlsen, Siulittaasup tulliata pingajuat (A)

Allamik oqaaseqarfiginiarneqanngilaq, taamaasilluta qutsavigissavarput Inuit Ataqatigiit oqaaseqartuat Kaali Olsen. Taava tullinnguutissaaq Siumup oqaaseqartussaa Malik Berthelsen, takanna.

Malik Berthelsen (S)

Qujanaq.

Siumumiit nuannaarutigaarput ukiuni taamak ikitsigisuni, Nunatsinni, tassa nunarput qimanngikkaluarlugu, innutaasut taamak ilinniaqqiffinnik amerlatigisunik qinigassaqaalersimmata, allaammi nunaminni ilisimatusarsinnaalersimallutik. Naak oqartoqarniartaraluartoq Nunatsinni ukiuni 30-ini susoqarsimanngitsoq. Qujanartumillu partiit tamattaalluta ilinniartitaaneq ilinniartitaanerullu qaffassartuaannarnissaa soqutigisaralutigulu sulissutigiuarparput. Taamaattoqarneralu tanngassimaarutigisariaqarparput. Tanngassimaarnerlu naammagisimaarinninniinnarlu naammangillat aamma naammagilissanngikkallarpagut.

Demokraatiniit siunnersuuteqartoq isumaqatigaarput oqarmat, pingaaruteqartoq ilinniarfiit qaffasissutsimikkut nunani killerni ilinniarfinni assingusuni sanilliunneqarsinnaasariaqartut aammalu nunarsuarmioqataaleraluttuinnarnitsinni immitsinnut mattulluta inuusinnaanngitsugut.

Isumaqatiginngilarpulli oqarmat, Nunatsinniinnaq atorneqarsinnaasunik ilinniagaqartikkaluarutsigit imminut akilersinnaanngitsoq. Tassami inuiaqatigiit ikittunnguuvugut ilinniarsimasunillu amigaateqartut. Taamaattumik pingaaruteqarlutillu atorfissaqartippagut annerusumik minnerusumilluunniit ilinniagaqarsimasut, Nunatsinnut ilinniagartik aallaavigalugu atorfinnik amigaataasunik tigusinissaat.

Taamaattumik innutaasut Nunatsinniinnaq atorneqarsinnaasumik kiisalu nunarsuup sinnerani atorneqarsinnaasumik ilinniarsinnaanissaannik qinigassaqaartuaannarnissaat pingaaruteqarpoq.

Naalakkersuisut akissutiminni ajunngivissunik Ilisimatusarfimmi ilinnialerniaraanni piomasaaqatinik ilinniarnerrullu ingerlanneqarnissaanut tunngavissanik nassuiaatinillu assigiinngitsunik arlalinnik nassuiaateqarsimapput. Taamaattorli Siumumiit paasissallugu soqutiginarpoq, ilinniarnerrup qaffasissunissaannik piomasaaqatit ilumut eqquutsinneqarnersut.

Siumuminngaanniit takusinnaanngilarput siunnersuuteqartup ilinniaqqiffiit sorliit eqqarsaatigisimanerai. Naalakkersuisummi akissutiminni taamaallaat annerusumik Ilisimatusarneq eqqartorpaat.

Ilinniaqqiffiit qaffasissusaat misissorneqassappat Siumumiit kissaatiginartinneruarput, Ilinniarnertuunngorniarfinniit ingerlariaqqiffiusartut, tassa Ilinniarnertuunngorniarfiiniit qaffasinnerusut tamakkerlutik misissuiffigineqarnissaat, Ilisimatusarfik kisimi pinnagu.

Misissuinerummi inernissaa suliniaqqinnissatsinnut sakkussatut atussallugu pissanganassaqaq, ataani apeqqutigisagut aallaavigalugit, tassalu, ilumut ilinniaqqiffiit nunanut killernut nallersuussinappat imaluunniit suli qaffassartariaqarpat?

Naggataatigut siunnersuut taamatut isikkoqartillugu, tassa ilinniaqqiffiit sorliit pineqarnersut takusinnaatinnatigu Siumumiit isummerfigisinnaannginnatsigu, Kultureqarnermut Ilinniartitaanermullu Ataatsimiititaliamut ingerlateqqaarnissaa siunnersuutigaarput.

Finn Karlsen, Siulittaasup tulliata pingajuat (A)

Qujavugut Siumup oqaaseqartuanut Malik Berthelsenimut. Taannalu oqaaseqarfiginiarneqarunangilaq aamma taamaattoqanngilaq, qujaffigaarput Malik Berthelsen.

Taava tullinnguutissaaq massakkut Andreas Uldum, Demokraatit oqaaseqartussaas, takanna.

Andreas Uldum (D)

Qujanaq.

Demokraatit Inatsisartuni ilaasortaataat Niels Thomsen isumaqatigilluinnarpaat oqarmat, Kalaallit Nunaanni ilinniartitaaneq sapinngisamik qaffasinnerpaamik inissisimassasoq. Demokraatit isumaqatigaat Kalaallit Nunaanni ilinniakkat nunarsuup sinnerani ilinniakkanut naapertuussarneqassasut – nunat allamiut ilinniartut Nunatsinnukartarnissaat pilerinartuutikkumallugu taavalu nunarsuup sinnerani unammilleqatigiiffiusumi inuusuttatta akuunissaminnut periarfissarissaarnerunissaat angujumallugu.

Pingaaruteqarpoq, Kalaallit Nunaanni sutigut tamatigut nunarsuup sinneranut assersuunnissatsinnut sapiissuseqarnissarput. Pissutaavoq, nunarsuarmi teknikkikkut ineriartupiloornerup nassataanik, kikkut tamarmik imminnut unammilersimanerat. Taamaattumik, ilinniartitaanikkut ima

siuarsimatigisariaqarpugut allaat unammisassagut angumasinnaasariaqarlugit. Tamanna tunngavigalugu siunnersuut manna isumatuujuvoq.

Demokraatinulli pingaaruteqarpoq, misissuinerup inernerinut tunngavigalugit iliuuseqarnissatsinnut piareersimanissarput – aamma paasinarsissagaluarpat, Nunatsinni ilinniartitaaneq nunani killerni ilinniartitaanermut naleqqiullugit pitsaassutsimikkut appasinnerusut. Taamaattumik naatsorsuutigaarput, misissuinerup ineneri ilinniaqqiffinni pitsaassutsimik qaffassaanermut atorpeqassasut.

Naggataatigut Demokraatit naqissuserumavaat, matuma siunnersuutip siunertarimmagu ilinniartitaanermik pitsanngorsaanaissaq – siunertaanngilaq tikkuartuinissaq imaluunniit ilinniarfinnik kinguarsimanerulaartunik nikanarsaanaissaq.

Taamatut oqaaseqarluta Demokraatini siunnersuut ilalerparput ingerlateqqillugulu Kultureqarnermut, Ilinniartitaanermut, Ilisimatusarnermut Ilageeqarnermullu Ataatsimiititaliamut suliareqqitassanngorlugu.

Finn Karlsen, Siulittaasup tulliaata pingajuat (A)

Qujavugut Demokraatit oqaaseqartuannut. Demokraatit oqaaseqartuannut oqaaseqarumasoqarpoq Naaja H. Nathanielsen, Inuit Ataqtigiit, takanna.

Naaja H. Nathanielsen (IA)

Qujanaq.

Tassa kissaatigaarsi nunarsuarnut tamanut sanilliunneqarsinnaasumik misissuisoqarsinnaassasoq naliliisoqarlunilu Kalaallit Nunaanni. Sooruna ilinniarfiit nunani killerni samminiarpisigit ? aamma naammassereeraluarunik suliaqarsinnaagamik nunani allaninngaanneersut ilinniarfiit.

Finn Karlsen, Siulittaasup tulliaata pingajuat (A)

Qujanaq, oqaaseqartoq – takanna.

Andreas Uldum (D)

Qujanaq apeqqutinnut. Nunat killiit assersuutigissagutsigit imaluunniit assersuutissagutta taava qallunaat oqartariaaseqarput målet overlægger-ia qulaannagu imminut assersuussinnaanissaq. Tassa imatut nunat killiit qaffasinnermikkut ilinniartitaanermikkut qaffasissusaat qaffasittuugami, oqaatsitit upperaakka aamma makkunani østenimi taasarni ilinniartitaanerit aamma qaffasissuusut.

Kisianni nalunngilluarparput aamma aningaasarsiornikkut siuarsarnerminnut iluaqutigisaraat nunat killiit ilinniartitaanikkut qaffasissutsimikkut.

Aamma naqissuseqqilaassavara una ilaa misissuinissaq imannak siunertaqangimmat pitsaanngissuserput takuniarlugu, kisianni pitsaaqutissagut imaluunniit iluaqutissagut ujjartorniarlugit siunnersuutaasimavoq.

Qujanaq.

Finn Karlsen, Siulittaasup tulliaata pingajuat (A)

Qujavugut, taava tullinnguulluni oqaaseqarumavoq Kaali Olsen, Inuit Ataqtigiit. Takanna.

Kaali Olsen (IA)

Tassa nunanut killernut sanilliusissagaanni uuttuuteqartariaaqarpoq imaluunniit oqimaalutaanermi atugassaqartariaaqarpoq naliliisumik; aana atuartsineq pitsaasoq – aana atuartsineq pitsaanngitsoq.

Qanoq ilillugu qulakkeerniarpisiuk ilumut taakkua uuttuutit atorpeqartussat Nunatsinni pissutsinut ilumut piviusumik uuttuutaasinnaanersut. Uagut universititeqarpugut ukiut immaqa 20-30 missarluinnaani taamaallaat, uku assersuussiffiginiakkasi ukiut 2-300-it universiteteqarnikuupput. Instituttilluunniit ataasiinnaat Danmarkimi ilinniarfiit immaqa quleriaammik ilisimatusartoqarnerupput. Uuttuutit qanoq ilillugit atorutsigit allamiut uuttuutaat qanoq ililluta pitsaassuserput uagut uuttorsinnaagatsigu ?

Finn Karlsen, Siulittaasup tulliaata pingajuat (A)

Oqaaseqartoq takanna.

Andreas Uldum (D)

Qujanaq. Oqarnittut ukiut 20-30-naat imaattoq ilisimatusarfiit piginikuuagut, kisianni taava aamma eqqarsaatigissavarput nunani allani, ukiuni amerlanerparujussuarni misilittagaqarput.

Ilisimatusarnermik tunngasunik. Aamma namminneq misissuisarsimassapput siornatigut, taava ajunngequtaat ajoqutaallu aamma tassuunakkut ujartorneqasinnaagamik, suut uuttuutit atorneqassanersut taanna eqqaasinnaanngilara, uani oqaluttarfimmiit, kisianni misissuisoqalerpat naatsorsuutigaara uuttuutissarsi pitsaanerpaq ujartorumaaraat Nunatsinnut tulluunnerpaq. Sunarpiaassanersoq oqaatigisinnaanngilara.

Finn Karlsen, Siulittaasup tulliaata pingajuat (A)

Qujavugut.

Allanik oqaaseqarniartoqanngilaq. Demokratit oqaaseqartuat qujatsavigissavarput Andreas Uldum.

Tullinguulluni oqaaseqassaaq Naja Petersen, Atassut, takanna.

Naja Petersen (A)

Qujanaq.

Demokratit sinnerlugit Inatsisartuni ilaasortap Niels Thomsen-ip, matumani siunnersuutigaa ilinniaqqiffiusuni ilinniartitsinerup qaffasissusaa misissorneqassasoq, Inatsisartut aalajangiissasut. Nunatsinni ilinniarfiit ilinniartuutiminnut nunarsuarmioqataanitta unammisassartaanik aqqusaagaqartitsisinnaanissaat Atassummit pingaartipparput.

Taamaattumik aamma ilinniarfiit, qaffasissumik ilinniarfiusut, qaffasissutsimikkut pitsaasuunissaat aammalu nunanut allanut qulakkeersimassallugu pingaarutseqarpoq. Piffisami kingullermi nutaarsiassatigut ilisimatinneqartarpugut, ilaatigut ilisimatusarfiunngooq ilinniartitseriaasiata qaffasissusaa appasippallaatoq.

Nutaarsiassatigut tusaannarlugu itisilikkamik isummersorfigissallugu ajornakusoorpoq.

Taamaattumik taamatut nalilersuisoqarnera pissutissaqarnersoq sukumiisumik paasisaqarfigissallugu pisariaqartutut Atassummit nalilerparput.

Naalakkersuisut siunnersuuteqartumut akissuteqaamminni ilisimatusarfiup, allallu ilinniarfiit qaffasissumik ilinniarfiusut inatsisitsigut sinaakkutaat sukumiisumik oqaluttuaraat. Taamaattorli siunnersuuteqartup siunertaanut naapertuuttumik siunnerfeqartoqarneranik ersersitsinatik.

Atassummit siunnersuuteqartoq taperserparput, taamatuttaa ilassutigalugu kissaatiginartipparput Nunatsinni ilinniarfiit tamaasa eqqarsaatigalugit siunissami ataavartumik nalilersorneqarlutillu misissuiffigineqartassasut. Taamaaliornikkut ilinniakkap suugaluartulluunniip pitsaassusaata aammalu unammillersinnaassuseqarnerata nalornisigineqasinnaannginnissaa qulakkeerneqarsinnaammat.

Taamatut naatsumik oqaaseqarluta Atassummit inassutigissarvarput siunnersuut akuersaartumik suliarineqassasoq, aappassaaneertinnagulu Inatsisartut ilinniartitaanermut ataatsimiititaliaanut ingerlateqqinneqassasoq.

Qujanaq.

Finn Karlsen, Siulittaasup tulliaata pingajuat (A)

Qujavugut Atassutip oqaaseqartuanut Naja Petersen-imut.

Tassungalu tunngatillugu oqaaseqatoqarumavoq, Kaali Olsen Inuit Ataqtigiit - takanna.

Kaali Olsen (IA)

Tassa naggasiullugu oqaaseqarninni oqarputit, siunnersuut taperserlugu. Tassa imaappoq taperserparsi Nunatsinni ilinniarfiit nunanut allanut sanilliussilluni, kultureqatiginngisatsinnut, allamik inooriaasilinnut, ilinniartitaanermi allatut oqaluttuarisaanermi ingerlanikuusutut, inooqataanikkut allarluinnarmik kulturikkut allarluinnarmik tunuliaquteqartutut.

Qanoq ilillugu illersorsinnaavisiuk uuttorneqassasugut allat isai atorlugit. Pitsaanerunnginnerluni pitsaassutsimut uagut nalilersueriaatsittinnik pilersitsigutta, uagut inooriaaserput kulturerput inuiaqatigiinnut periarfissagut naapertorlugit.

Ilumut ileqqorissaarnerua oqassalluni allat periusaat pitsaanerummata imaluunniit, taakkua uuttuutaat pittaanerummata, taakku malillugit uuttuisarnissaq taanna ilumut ilalerpisiuk?

Finn Karlsen, Siulittaasup tulliaata pingajuat (A)

Qujanaq, oqaaseqartoq.

Naja Petersen (A)

Qujanaq Kaali Olsen apeqquatsinnut.

Atassumminngaannik oqariartuutitsinni ersarissumik oqaatigivarput uagut nammineerluta Nunatsinni peqartariaqarpugut misissuisinnaasunik, nalilersuisinnaasunik. Uagut nammineerluta Nunatsinni ilinniarfiutitta, aammalu ilinniagaqarfiit taakkartukkagut ilaatigut tamakkiisumik taakkua nalilersorneqarsinnaasariaqartut. Aamma oqanngilagut, nunat allamiut misissuisussatut tassani inissisimassasut, kisianni Nunatsinni nammineq peqarsinnaasariaqartugut oqariartuutigivarput.

Uagut nammineerluta Nunatsinni sapernaviannnginnatsigu aamma pikkorissorsuarnik peqareeratta inuttaliisinnaassuseqassallutalu, misissueqqissaarsinnaasunik ilaatigut ilinniartitaaneq eqqarsaatigalugu.

Finn Karlsen, Siulittaasup tulliaata pingajuat (A)

Qujanaq. Taavalu Kaali Olsen oqaaseqaqikkumavoq. takanna.

Kaali Olsen (IA)

Nunani allani ilinniarfeqarfiit taamaattut nalilersorneqaraangata, nalilersuisarfiit ingerlatsisuusarput, ilisimatusarnikkut tunngaveqatumik misissuisarlutik.

Assersuutigalugu Danmarks Evalueringsinstituttip ilinniartitaanerit nalilersortarpaat. Oqarputi Nunatsinni peqartugut taamaaliorsinnaasunik, soorlu sumi. Soorlu suna suliffeqarfik piareeqqava taamaaliornissaminut - privati imaluunniit asseersuutaalunnguanik pisinnaavunga imaluunniit assersuutinnguanik pisinnaavunga.

Finn Karlsen, Siulittaasup tulliaata pingajuat (A)

Qujanaq, oqaaseqartoq.

Naja Petersen (A)

Ja. Qujanaq.

Tassa uani oqaatiginngilara suliffeqarfinni immaqaluunniit suni arlaanni taasaqartugut allanik, kisianni oqarpunga inuiaqatigiit Kalaallit ilaatigut ilinniarsimassutikkut qaffasissukkut aamma inuttaqarpugut taamaattumik siunnersuut una ataatsimiititaliami suliassanngorlugu Atassummiit ingerlateqqipparput tassani, aamma eqqartorluarneqarsinnaaniassammat ilaatigut misissuinissat qanoq ittut ingerlanneqarsinnaanersut aammalu naggataatigut qanoq siunnerfilimmi Nunatsinni misissisuisuusinnaasunik aaqqissuussisoqarsinnaanersoq.

Finn Karlsen, Siulittaasup tulliata pingajuat (A)

Qujavugut, allanik oqaaseqartoqarniingilaq. Taamaasilluta Atassutip oqaaseqartua Naja Petersen qutsavigissavarput.

Taava massakut siunnersuuteqartoq saqqummiussamut tunngatillugu oqaaseqassaaq. Niels Thomsen, Demokraatit - takanna.

Niels Thomsen (D)

Qujanaq. Aallaqqaamut oqaatigerusuppara soorunalimi nuannaarutigivara tamanit oqariartuutigineqarmat Ilisimatusarfik imaluunniit allat assingusut ilinniarfiit pitsaanerpaamik atugaqartissagigut, taava assigiingitsualunnik soorunalimi isumaqataanngiffiusoqalaarpoq. Immikkut nuannaarutigalugu oqaatigerusuppara Atassutip oqaaseqarnermini oqaatigimmagu isumaqaramik Naalakkersuisut siunnersuuteqartut siunertaanut naapertuuttumik siunnerfeqartoqarnerani ersareqqinnaamik akinngimmata.

Uanga aamma nammineq taamatut isumaqarama. Naalakkersuisut akissutaat qiviaraani takuneqarsinnaavoq siunniunneqarsimasut pitsaasut assigiingitsut taakkartorneqarput qujanartumik, tassa ujartukkama ilaat tassuunakkut takusinnaavarput. Taamaattorli una ersareqqinnaartumik akineqannginnami pitsaassuseq imaluunniit qaffasissuseq kissaatigisarput misissorneqarsinnaaneranik ujartuina, taanna ersarivissortumik akineqanngimmat uggorivara.

Taava uanga immaqa oqaatigerusutakka ataasiakkaat pulaffigilaassavakka. Soorlu ilisimatusarneq tunngaviusumik pingaartorujussuartut inissisimasoq tamatta nalunngilarput. Ilisimatuussutsip qaffasinneratigut Nunatta aningaasatigut pitsaasumik inissisimalernerunissaa angusinnaallugu

taanna assortorneqarsinnaanngitsutut tamatta ilisimavarput. Una aatsaannguaq pulaffigilaatsiarpara kananngaaniit oqaaseqarninngaanniit uagut Nunatsinni ajornartorsiutitta ilagigaat suliarpassuit avammut tunisaratsigit nalitusarpallaarnagit. Ilisimatusarfik pitsaalluinnartoq tassani pitsaanerusumik aqutissiueqataasinnaagami.

Nunani allani ilisimatusarfiit amerlasuutigut atorneqartarput suliat nalikitsut nalitusartarlugit. Tassani nutaaliorsinaassutsimik eqqarsarnerit inerisarneqartaramik Ilisimatusarfinni. Tassuunakkut isumaqarpunga unammilligassaqaqtugut Nunatta aningaasaqarnera qiviaannarani uppersarsaat taanna pitsaasuusoq.

Taava uanga nammineq ilisimatusarfimmi atuarnikuuvunga, naammasserlaanut ilaavunga. Uanga atuarallarama ilaatigut ippigisakka uani eqqaalaarusuppakka, naluara pissuseq taanna pitsaasuunersoq kisianni uummammiorigakkit annikkusuppakka.

Ilaatigut ajoraluartumik tamatigut atuutinngikkaluarluni amerlavallaartunik atuuppoq fagini amerlasuuni pensummi tunniunneqartartoq ataasiinaavallaartarami illuinnaasiortuulluni.

Ilisimatusarfik tassaasussaavoq uanga isumaga malillugu aamma siunertat allaqqasut malillugit isummannik assigiinngikkuutaartunik tunniussuisusaaq inuk aalajangersimasumik eqqarsariuseqartilernagu. Inuit isummertaatinik assigiinngitsunik tunillugit sakkusaaq sulilernerminnik. Kinaluuniit sullikkaluarunikku imaluunniit sulluuniit sullikkaluarunikku isumaqatiginngikkaluarunikku kuluunniit takusinnaasariaqaramikku tunngavilersuutit tunngaviusumik aallaaveqarnersut. Isumaqarpunga ajoraluartumik tamanna tamatigut atuutinngitsoq tappikani. Taamaattumik misissuinisaaq pisariaqartissimavara.

Taakku asuli silaanarmiit tigusaannginnerat uppersarsarumagaanni pensummit tunniunneqartarsimasut misissorneqariaannaapput taanna tassuunakkut uppersarsarneqarsinnaavoq.

Taava aamma uggorisama ilagivaat imaluunniit oqaqqaaruma Ilisimatusarfimmi teoreerpassuit tunniunneqartussaapput taakku internationaliupput, tassa imaappoq nunani killerni imaluunniit kangiani aamma oqaatigineqartutut imaluunniit allaninngaanniit teoriit assigiinngitsut

tunniunneqartussaapput. Ajoraluartumik materialet allat teoriijunngitsut Qallunaat Nunaaninngaaneertuukkajuttarnerat taanna uggorisarpara.

Immaqa assersuutigalugu kommuni soorlu caseq taamannak taasartagaat Qallunaat Nunaanni kommunimut tunngasuusooq. Uffa immaqa Nunatsinni maani illorsuarmi sakkussarpassuit pigigaluaripput atorfilittat suliaat atortannginneri tamakku ilaatigut uggornartutut uanga isigivara. Imaluunniit sooq qallunaat nunaajusariaqarpa? Immaqa nunat allat inerisimanerusut anginerit imaluunniit mikinerit assigiinngisaartilaaarlugu Qallunaat Nunaat sammivallaartaratsigu pikani Ilisimatusarfimmi. Taanna uggornartorujussuartut isigivara.

Taava Inuit Ataqaatigiit oqaaseqarnerminni ataqqivara soorunalimi isummernerat isumaqatigivallaanngilaralu ilaatigut ugguuna akulerukkusuppallaannginneq uanga isumaqarama inuiaqatigiittut politikikkut aalajangersaasartutut pisussaaffigigipput sunniuteqarsinnaanissaq sinaakkusersuinermi. Soorunalimi ulluinnarni ingerlatsineranni toqqaannartumik akulerutissanngilagut tassuuna isumaqatigiippugut.

Assersuutitut taavara teologi. Teologi ajoraluartumik imaluunniit oqaraani ukiut pingasuni atuarfusinnavoq bacheloritut taaneqarlutik naammassisarlutik. Kisianni taanna bacheloritut taasineq immaqa assiliaataannangajattut taaneqarsinnaavoq, peqqutaalluni nunani allani bachelorgraditut naleqartinneqannginnami, tassa pitsaasutsimigut appasinnerummat.

Assersuutigiinnarlugu siuliani oqarnittuut Sverigemi atorneqarsinnaanngilaq kandidatimut ingerlaqqinnissamut, taanna immaqa tamatta ilisimavarput. Tusagassiuutitigut sammineqarnikuuvoq taanna ilinniartut ilaat naammassilluni kissaateqaraluarluni qaffassarnissaminut tappikani ilinniartitsineq pitsaasutsimigut killeqarsimammat alloriaqqissinnaasimannngilaq. Taanna imminerminut takutitsivoq suliaasaqartugut pitsanngorsaassagutta.

Taava naggataatigut immaqa pulaffigillatsiarsinnaavara imaluunniit oqarusuppunga nuannaarutigivara ingerlateqqinneqarmat taava ataatsimiititaliami susassaqartuusumik annerusumik sammineqassaaq. Qujanaq.

Finn Karlsen, Siulittaasup tulliaa pingajuat (A)

Siunnersuuteqartup oqaaseqarneranut qujavugut. Taava tassunga tunngatillugu oqaaseqartoqarumavoq Jane Petersen, Inuit Ataqatigiit, takanna.

Jane Petersen (IA)

Qujanaq siunnersuuteqarninnut. Unaana tikikkusullugu ajornartorsiutit assigiinngitsut tikippatit, ilumoortortaqarput atuakkatigut inissisimanerput Ilisimatusarfimmi materialit pigineqartut naammangimmata. Ajornartorsiut tassaniissinnaannginnera illit sutigut qanoq isumaqarfigigakku?

Oqaravit nunani killerniinnaq ingerlanneqarsimasunut assingusunut assersuutissat sumut. Sooq oqaasilerinermut atorineqartartut nunani killerniinnaq misissuiffigineqassagaluarpata qaffasissumillu ilinniarfigineqaraluarpata suna qaffasissuseq anguneqassagami? Taavalu ajornartorsiut ataasinnarmiingilaq qaffasissusermik uuttuiniaraanni.

Ajornartorsiuppununa uagut uatsinnut utertittariaqartoq qanoq iliornissatsinnik. Materialit atuakkiornerit, ilisimasat katersorneqarneri tassani aamma atuuppoq ajornartorsiut. Qaffasissuseq kisimi ajornartorsiutaanngimmat.

Finn Karlsen, Siulittaasup tulliaa pingajuat (A)

Qujavugut apeqquteqartumut oqaaseqartoq kingulleq. Kisianni siunnersuuteqartoq akitinnagu innersuussutigilaassavara kalaallisut oqaaseqartitagut kalaallisut taaneqalaartarsinnaanissaat, qallunaatut akoorivallaarneq Inatsisartuni ingasappallaalaarami. Kalaallisut taaguuteqartitagut taagorneqartarnissaat, imaanngilaq oqaaseqartoq kingulleq kisimi pigiga kisianni oqaaseqartut arlallit taanna atoqattaaramikku qallunaatut akoorineq. Kalaallisut taaguuteqartitagut kalaallisut taaneqartarnissaat piumasqaataasariaqarpoq aamma. Taava oqaaseqartoq - takanna.

Niels Thomsen (D)

Qujanaq. Aallaqqaamut oqaatsinut tunngatillugu eqqaaneqartumut oqaatigeqqaarusuppara uanga ataqqisorujussuura kalaallit oqaasii atornissaat kisianni ajoraluartumik ilaatigut oqaatsit qanoq taanissaat kalaallisut nalusarakkit, taava oqaatsit nammineerlunga ataasiakkaat qallunaatuut atortariaqartarpakka imaanngitsoq piumasusera malillugu. Kisianni oqaatsit uanga isigivakka attaveqatigiinnermut sakkut taava ataqqigaluarlugit pingaarnerutippara oqariartuutima

paasineqarnissaa. Taava imannak paaseqqunngilara qallunaat oqaasiinik ataasiakkaanik atuisooraanngama kalaallit oqaasiinut ataqqinninngitsutut.

Taava apeqquteqaatigineqartunut ingerlaqqikkuma tassa materialit aatsaanguaq akissuteqarninni oqaatigivara ilaatigut maani illorsuarmi pigineqaraluarput sakkorpassuit atorfilittat suliarinikuusaat, uggorisarpara ilaatigut tamakku atorneqanngitsoortarneri. Amerlasoorpassuarnik peqaraluarpoq kisianni ajoraluartumik atorneqartanngilaq. Taanna uani silatusaarfiginiarsarissanngilara soormi taamaannersoq, kisianni eqqoriarneqarsinnaavoq ilaatigut ilinniartitsisut sivikitsukullammik tikikkaangamik soorunalimi Nunatsinni pissutsit amerlasuutigut nalusarpaat, soorlu immaqa takusimasanngilaat allanneqartartut maani suliarineqartartut. Tassuunakkut ajornartorsiuteqalaartugut ersarissorujussuuvoq.

Oqarputit aamma apeqqutigivat soormi nunani killerniinnaq isiginiassasugut. Ilumoorpoq allakkama nunat killiit taakku sammivakka, kisianni imaanngilaq soorlu siuliani apeqquteqartutulli una kangia mattutissagipput taamatut isumaqanngilanga. Uanga ammaffigisorujussuuara nammineq isummertariaatsit siammasittut assigiinngitsuni nunarsuarninngaanniit allaaviusut. Kisianni uanga pingaartippara overlæggeritut taasartagaat, tassa anguniagaq appasitsippallaarneqassanngitsoq.

Nalunngilara pissutsit nunani allani angisuuni uatsinninngarniit nikingasorujuusartut. Kisianni tunngaviumik assigiiffiit uaniipput atuartitsissutigineqartartut tunngaviumik tassaapput teoriit amerlasuut. Taava kisianni teoriit casetai tassani nunatsinninngaanneersuusinnaanerit taanna uanga oqariartuutigivara. Frankrigimiikkuma maaniikkumaluuniit teorit sammisani amerlasuuni assigiiffeqartorujussuusarput. Teoretikerit nunarsuarmi nuimasut ikittunnguugamik universititnik aallaaviusarput. Imaaneq ajorput Frankrigimi teoretikererpassuarnik pilersitsissasut, naamik nuna killiit putoorlugit tamakku pilersinneqartarput taamaattumik case-taajukua nunatsinninngaanneernissaat taanna ujartoriga.

Finn Karlsen, Siulittaasup tulliata pingajuat (A)

Tassa uani sooruna nammineq inuit akisussaaffigissavaat nammineq kalaallisut oqaatigisinnaangikkunikkit qallunaatut taallugu, kisianni ilisimagunikku kalaallisut taaneqarsinnaanera taanna piumasariinnarpara aqutsisutut.

Taava massakkut Kaali Olsen oqaaseqarumavoq, Inuit Ataqatigiit.

Kaali Olsen (IA)

Qujanaq. Ukiut marlussuit qaanngiupput maangaaniit Demokraatit aamma siunnersuuteqarmata meeqqat atuarfiat misissorneqassasoq misissuisarneq Piza naapertorlugu. Tassa nunarsuarmioqatigiit uuttortaariaasiat ilikkariartornermut sanilliussisoq. Taamaanikkut eqqaamasakka malillugit inimi maani itigartinneqarpoq ilaatigut peqqutigalugu taamaattumik sanilliussisoqassappat sanilliussinissamut sakkussat atortussat uuttueriaatsit assigisaallu Kalaallit Nunaannut tulluusarnerinnaat ukiuni pingasuni ingerlanneqartussat 7 mio.koruuninik akeqassammata assersuutiginnarlugu.

Qallunaat oqariartaaseqarput puulukinngooq uuttortaattaaraluarukkit oqimaallinaviangillat, kisianni oqimaallisarpur paarilluarlugit nerisittarlugillu. Taamaammanuna uanga uani apeqqutigerusukkiga immaqa nukiiit misissuinissamut uppersassusaat nalorninartumut atornagit immaqa inerisaarnermut nukiiit atorutsigi pitsaanerussannginnerpa tamanna, uuttueqattaarluta pilissagutta immaqa nukissaarutissaagut ilinniartitsinermit aningaasat atugassarpassuaraluagut.

Finn Karlsen, Siulittaasup tulliaata pingajuat (A)

Tassa uani apeqquterpassuit saqqummiussuuneqarsinnaapput kisianni amerlanerussuteqarluartut Inatsisartut ataatsimiitsitaliaanut ingerlatinneqarnissaat innersuussutigimmassuk tassani aamma apeqqutit ujartorneqarsinnaapput. Maani allanngortitsinaviangillat pingaartumik siunnersuuteqartoq tapersorsorneqareerami aamma isumaminik allanngortitsinaviangilaq. Taamaammat apeqqutit amerlanerusunik apeqquteqartoqassappat ataatsimiititaliaq aamma aqqutigalugit tamakku ujartorneqarsinnaapput. Isumaqaatigiissutigineqarama amerlanerussuteqartuni ataatsimiititaliami ingerlanneqassasoq. Oqaaseqartoq.

Niels Thomsen (D)

Ja qujanaq, isumaqaatiginngilakkit oqartariaqarpunga. Ugguuna isumaqaatigaakkit nukigut atortariaqarpagut siumut isigaluta immaqa nukittorsaanermit kisianni taamaakkaluartoq aamma pisariaqarsorivara misissuinissaq. Isumaqarama taanna misissuineq tikkuusisinnaasoq pisariaqarpat

qaffasaanissamat. Taakkua isumaqanngilanga immikkoortittariaqavittut isumaqarpunga imminut ilagiillutik tapertariissinnaasut.

Finn Karlsen, Siulittaasup tulliaata pingajuat (A)

Qujavugut taava Naaja H. Nathanielsen, Inuit Ataqatigiit.

Naaja H. Nathanielsen (IA)

Qujanaq. Tassa Niels Thomsen oqarputit Ilisimatusarfimminngaaniit naammassinikuullutit, tassalu oqarlutit isumaqarlutit ilinniakkat ataasiinaavallaartut taava siunnersuuteqarlutit arlalinnik.

Uanga ilisimatusarfinni instituttini arlalinnik ilinniartitsisarnikuuvunga aamma uanga isumaqarpunga tamaani aalajangigassat suut inuit ataasiakkaat qanoq isumaqarnerat saqqummiussaallu tunngavigalugit. Isumaqarpugut aamma upperaagut sinaakkutassat Ilisimatusarfimmut tunngasut Inatsisartut inatsisaannut aamma atuusinnaasasut aammalu ineriartorneq ilinniartitaanermut tunngatillugu. Tassa Ilisimatusarfik massakkut oqaluttuarisaanermik aaqqissuussineqarlerpat assigiinngitsut kattunneqarlutik taavalu immikkoortortat ukiuni aggersuni aamma ukiuunerani aamma pilersinneqassasoq. Uani Ilisimatusarfik eqqissisillugu sulinissaanut piffissaqartissannginnatsigu taamannak naamassiniarnissaminut.

Finn Karlsen, Siulittaasup tulliaata pingajuat (A)

Oqaaseqartoq siunnersuuteqartoq. Takanna.

Niels Thomsen (D)

Aallaqqamat apeqqummut qujanaq immaqa naatsumik akineqarsinnaavoq isumaqataanngilanga utaqqisariaqassasugut makku ukiut naatsorsuutigiiinarlugulu immineq aaqqissasoq. Uanga isumaqarpunga misissuineq pisariaqartoq siuliani tunngavilersuutikka toqqammavigalugit.

Ilumoorputit sinaakkutit pilersinneqarsimasutut oqaatigineqarput. Kisianni aatsaannguaq tunngavilersuutima takutippaat ilaatigut aamma sinaakkutit tamakkiisumik naammaginangitsut soorlu teologi assersuutigivara. Ugguunartaatigut ilumoorsinnaavusi immaqa ataasiakkaatut politikku politikkeritut naapittakkagut aallaavigalugit qaqitsisarnissarput immaqa

tulluavippallaanngilaq kisianni siunnersuutip qulequtaa qiviariarukku takusinnaassavat uanga nammineerlunga inuttut immaqa qalipaatera aallaavigalugu siunnersuuteqanngittunga, kisianni tunngaviusumik misissuinissaq pisariaqartutut isigivara. Tassani tunngavilersuutinni aamma takusinnaanngilarput uanga nammineerlunga aqqusaarsimasakka pitsaasut ilaatigullu killilimmik pitsaassuseqarnerusut tassani naqitami ersersinneqanngillat.

Finn Karlsen, Siulittaasup tulliata pingajuat (A)

Qujanaq. Taava oqaaseqartussaq kingulleq oqaaseqarteriarlugu, akiteriarlugulu tassa immikkoortumut tullermut ingerlassuugut tassa apeqqutit allat ataatsimiititaliami qaqqinneqarsinnaapput. Taava massakut Juliane Henningsen, Inuit Ataqatigiit.

Juliane Henningsen (IA)

Qujanaq. Uani oqallisigineqartumi ilinniakkat ingerlaqqiffiusut pineqartillugit nalunngilarput ilinniakkat ingerlariaqqiffiusut professionsbacheloritut qaffasissusilerlugit maannakkut ingerlanneqartut taavalu Inatsisartuni ukiut marlungulerput matuma siorna ilisimatusarfik pillugu inatsit akuerineqarpoq, tassanilu aamma piumasaaqatigineqarluni § 25 naapertorlugu pitsanngorsaaneermik pitsaassusermullu siuarsaaneermut siunnersuisoqatigiinnik Ilisimatusarfik imminerminik peqartariaqartoq.

Illit isumaqarpit taassuma suliani taassumap suliassarinnikkaa taanna aammalu uunga Ilisimatusarfimmuut inatsimmuut tunngatillugu pitsanngorsaatisatut allatut allanguutissat siunnersuutissaqarnerlutit uumap Ilisimatusarfiup iluani pissutsit naammaginngisallu ilinniakkap imarisaanut tunngassuteqartut aamma maani Inatsisartuni ullumikkut eqqartoratsigit taavalu Ilisimatusarfik aamma nalunatigu nammineerluni siulersuisoqarmat aammalu pitsaassutsinut aammalu institutikkaartumik aaqqissuussaaneermik taanna aalajangersimalluinnartumik inissisimammat taanna apeqqutigerusuppara.

Finn Karlsen, Siulittaasup tulliata pingajuat (A)

Siunnersuuteqartoq Niels Thomsen takanna.

Niels Thomsen (D)

Qujanaq. Tassa taanna pisarput styrelseslov taanna taamatut taasarmassuk kalaallisut aterpiaa nalusoorakku utoqqatserpunga. Taanna pilersinneqarnikuuvoq ukiut marlut matuma siorna, kisianni taamaakkaluartoq ullumikkut piviusut imaapput pitsaassuseq kissaatigineqartarpoq amerlasuuninngaanniit pitsaanerusinnaasoq. Taammaattumik uanga aamma siunnersuuteqarnikuuvunga nalilersuisoqartariaqartoq kissaatigisagut malillugit qaffasissuseq tappikani atuutsinneqarnersoq. Tassa taanna siunnersuummi qiterpiaasoq.

Finn Karlsen, Siulittaasup tulliaata pingajuat (A)

Qujavugullu siunnersuuteqartumut. Taava tullinguulluni oqaraluarpunga tullianut ingerlaqqissuugut kisianni Naalakkersuisoq akissuteqassaaq Ilinniartitaanermut Naalakkersuisoq.

Tassa oqaatigissavara ataatsimiititaliamut amerlanerussuteqartut innersuussutigimassuk oqaatigereerpara aatsaaginnaq oqaaseqartussaq kingulleq oqaaseqarteriarlugu sinneri ataatsimiititaliami suliaasat apeqqutit ujartorneqassapput, taamaattumik massakkut Kultureqarnermut Naalakkersuisoq oqaaseqassaaq naggataarutaasumik.

Mimi Karlsen, Kultureqarnermut, Ilinniartitaanermut, Ilisimatusarnermut Ilageeqarnermullu Naalakkersuisoq (IA)

Qujanaq.

Qujavunga uani oqaluuserineqartumi tassa Kalaallit Nunaanni ilinniaqqiffiusuni ilinniartitsinerup qaffasissusaata misissorneqarnissaanut misissuinissamik aallartitsinissamik Niels Thomsen Demokraatininngaanneersup siunnersuutaanut taamma ittumik aamma oqallitsitsinermik aammalu maluginninniarluaanermik soqutiginninermillu aamma takutsitsinerannut Ilisimatusarfimmi aammalu ilinniagaqarfinni annertunerusunik allanik Nunatsinniittunut taamatut soqutiginninnermik takutitsinertut isigaara taamatut naliliisitserusunnerit aammalu nalilersuisoqarnissaanik pisoqarnissaa siunnersuutigigakku.

Uani Naalakkersuisut akissutaani assigiinngitsut taakkartorpagut, sooq taakku peqqutigalugit sooq tapersiinnikkut immikkut ittumik misissuisoqarnissaa pisariqartoq. Tassani misissuisoqannginnissaanut Naalakkersuisuni isumaqarpugut massakkut qulakkeerinninniaanerit Ilisimatusarfimmi aammalu ilinniarfigisatsinni annertunerusunik qulakkeerinninniaanerit toqqisisimanartutut isigigatsigit, tassa periarfissat assigiinngitsut aammalu nunani allaninngaanniik

ilisimatusarfinningaanniit universitetininningaanniillu aamma peqataaffiusunik aamma nalilersuisooqataasarlunilu pisoqartarmat taakkua akissuteqarninni ataasiakkaarlugit assigiinngitsut taakkarsoreeraluarlugit taamaalillugit taavakka.

Assersuutigiinnarlugu misilitsinnermi aammalu saqqummiinnermi nalilersuisartut peqataatinneqartartut iluanniipput universitetininningaanneersut censorit 300 taamaalillugit taakkua akornanni toqqaasoqarsinnaalluni aammalu peqataasussat taakku amerlasuut akornanniilluni. Tamaalilluni taakkuluuniit takutippaat Ilisimatusarfimmi naliliisarnerit Nunatsinningaaneersunik naliliiffiqineqartanngitsut kisiannili ilisimatusarfinni allaninningaaneersunik universitetininningaanneersunik pisoqartarmat.

Aamma una qulakkeerinnissutit ilagilluinnarpaat tassa 2010-mi Ilisimatusarfiup universitetinut assigiinngitsunut ilanngulluni Erasmusimut ilanngunissaa tassani ilinniartitsisut aammalu ilisimatusartut imminnut parlaateqatigiillutik ilisimasaminnik nalilersueqatigiittassammata. Tassa taakkua assigiinngitsut taakkarsorneqareersut uterfiginngikkaluarlugit taamatut nalilersuineq, ilisimatusarfinni nalilersuineq taamatut taavara.

Taava aamma taalaassavara tassa Naalakkersuisuninnganniit toqqissisimasutigilluinnaratsigu, tassa ilisimatusarfinni namminersorlutik ingerlammata, tassanilu aamma ingerlatitsinerminni siulersuisuini ingerlasoqarluni. Siulersuisut taakkua tassa aamma qulakkeerinninniartussaapput ilumut ilisimatusarfiup ingerlanneraa naammaginantumik ilisimasassanik aammalu misissuerialaatsini naammaginantumik ingerlatsitsisoqarnerisq. Taakkulu aamma qanittumi nammineerluta ataatsimeeqatigivagut, aammalu taakkua Naalakkersuisuninnganniit nalilernarpoq taamak soqutiginnitsigalutillu aammalu aqutissanik assigiinngitsunik tappilluinnarlutik suliniarnerat Naalakkersuisuninnganniit toqqissisimanartuusq, aammalu toqqissisimatsitsisoq annertuumik isigisaqarlutik maluginiagaqarlutillu pimmata. Ingammik aamma Nunatsinni suut ilisimatusaatikkut qaffassarneqarsinnaaneri, inuiaqatigiit qanoq ilisimatusarfinni atuillutik aamma nammineerlutik malussarniarsinnaaneri, inuiaqatigiillu iluani pitsannguutissanik assigiinngitsunik ingerlatitassanik tikkuaassillutillu aamma suleqataarusupput.

Taava assigiinngitsut soorunami pensuminut, tassa ukiut ingerlanerani atuartitsissutigeriigassat assigiinngitsut taakkartorneqartoq, aammalu teorit, tassa suliaqarnermi tunuliaqutaasut ilaatigut

soorunami assigiiaarsinnaagaluartut aamma kisianni taakkua tassa namminneq soorunami aamma aaqqinniartussaavaat.

Aammalu ukunnga case-nut taasannut Niels Thomsen, tassani isumaqatigivakkit ilumoorpoq ilisimatusarfimmi taakkua sulii pitsanngorsarneqarnerusinnaapput. Assersuutiginiarlugit oqaluttuarisat, imaluunniit assersuutigalugit tunuliaqutassat, taakku ilumut naleqqulluarsarneqartarnissaat ilinniagaqarfuititsini assigiinngitsuni pingaaruteqartorujussuuvoq. Ilinniagaqarfiit assigiinngitsorpasuit ilumut sulii atorpallaarpaat case-t, tassa taakku tunuliaqutigalugit oqaluttuartsut allaminngaannersut, Europaminngaanneersullu atorpallaassallugit, tassuuna tassa tapersissavakkit ilumoorpoq naleqqunnerusunik taamatut peqartarnissaq taanna anguniarneqartariaqartoq.

Naggasiutigalugu uani ilanngutillaassavara, tassa ippassaaninguaq ilisimatitsissummik pigama, naliliinermik, Ilisimatusarfimmi naliliinermik aamma misissuinissamik aamma pisoqarluinnalersoq. Tassa taakkua aatsaanguaq taakkarsukkama suleqatigiit, bestyrelse, taakkua suliarimassuk pilersaarusiorlugulu, aammalu siunissamut pilersaarusiormassuk suut kissaatigisat, aammalu qanoq ineriartortitsinissaq pillugu isummersuutissanik misissuinissamik naliliinissamik aallartitsiniarnissaq. Taamaalilluni taakkununnga naliliisussanut assigiinngitsunut tamanna nassiussuunneqarpoq, aammalu taakkua naliliisinnaasussat suleqatigineqarnissaat kaammattuutigineqarluni.

Tassa taamaalillugit nalileeqatigiittussat nalilersuisinnaasullu aamma sulii ingerlanneqarpoq. Aammalu maani oqaaseqartut ilaattuut aamma taajumavara, ilumoorpoq uagut ilisimatusarfittut ingerlatarput ukiorparpararsuit ingerlanngilaq nunanut assigiinngitsunut assersuullugu, taammaattumik pingaaruteqarluinnarpoq aamma uagut nammineerluta kaammattueqatigiinnitsigut ineriartortinneqarnissaa aammalu naleqarnermigut nakkutigineqarnissaa soqutigisarissagipput, kisiannilimi aamma piffissaqartissallugit imminnut nalilersuutit suut aammalu nalilersuinerit qanoq ittut atussallugit ineriartortissallugillu.

Tassa taamatut oqaaseqarlunga tassani nassuiarpara sooq Naalakkersuisuininngaanniit naliliinissamik misissuueqqinnissamik siunnersuuteqartoqarneranik itigartitsineq.

Finn Karlsen, Siulittaasup tulliaata pingajuat (A)

Qujavugut Ilinniartitaanermut Naalakkersuisumut.

Tassunga tunngatillugu Juliane Henningsen, Inuit Ataqatigiit oqaaseqarumavoq, takanna.

Juliane Henningsen (IA)

Qujanaq.

Tassa qujavugut Naalakkersuisut ersarissumik imatut ilinniaqqiffiusunut ilinniartitsinerup qaffasissusaata imminermini inatsisimik qulakkeerinngitsuunera aammalu imaqareenera erseqqissarmagu. Tassa pitsanngorsaannermi pitsaassusermillu siuarsaanermut tunngatillugu aammalu Ilisimatusarfimmi immikkoortortat tamarmik aaqqissuussaannerat ilinniartut atuartitsisut suleqatigiillutik aammalu pisortaq peqatigalugu aaqqissuussisussaannerat tassani ersarissarneqarmat.

Taamaattumik takorlooruminaatsikkakku ilaa taamatut inatsisitigut malitassaqaareerpugut aammalu akisussaaffik siulersuisunut pitsaassutikkut aammalu ineriartortitseqqiinikkut akisussaaffik Ilisimatusarfimmi namminerpiaq siulersuisoqarnikkut ingerlanneqarmat. Taava qanoq takorloorneqarsinnaanersoq ilaa mannakkut immikkut qaffasissutsini misissuisitsitsiniarluni Inatsisartuni eqqartuisoqarmat. Taava taakkua qanoq imminnut naapertuutsiginersut takujuminaatsikkakku, Naalakkersuisunut taanna qanoq nalilernerissi apeqqutigerusukkiga. Qujanaq.

Finn Karlsen, Siulittaasup tulliaata pingajuat (A)

Naalakkersuisoq takanna.

Mimi Karlsen, Kultureqarnermut, Ilinniartitaanermut, Ilisimatusarnermut Ilageeqarnermullu

Naalakkersuisoq (IA)

Ja, tassa Naalakkersuisuni nalilerparput uani massakkumut taakkua nunanut killernut aammalu Danmarkikkunnut ilinniarfinnut annertuunut naliliisarnernut taakkunani ilaareermat naliliisarneq, taamaalilluni toqqissisimanartutut isigalu naliliisarneq killeqartumik Nunatta iluani immitsinnut nalilersuinertut ingerlanngimmat, kisiannili avataaninngaanniit nalilersuisunik aamma peqarluni. Taamaammat tassuuna nalilersuisarneq taamaattoq isumaqarpugut peqataanerusoq, nunarsuarmiooqatigiit ilisimatusarnikkut ingerlataanni nalilersuinermit.

Finn Karlsen, Siulittaasup tulliaata pingajuat (A)

Qujanaq. Taava Niels Thomsen, Demokraatit.

Niels Thomsen (D)

Aallaqqaammut oqarusuppunga ilumoorpoq inatsik pitsaavoq, uanga aamma taamatut isumaqarpunga. Kisianni aamma taannartaa apeqqusinngilara, taamaakkaluartoq inatsiseq pitsaanerulaarsinnaasutut isigivara. Oqarsinnaanngilanga kisianni sukutsitarpiaatigut pitsaanagerusinnaasoq inatsisertamigut.

Kisianni ugguunartaatigut pitsaanagerusinnaavoq, inatsiseq sanngiiffeqarsimasoq erserami ilaa, ilaatigut oqaraluarluta pitsaassuseq qulakkeeraluarlutigu, taamaakkaluartoq teologi assersuutigillatsiartaqattaarpara. Taanna assersuutitut atorneqarsinnaavoq takutitsisuugami inatsiseq ima pitsaassuseqartigisimangilaq Nunatsinni teologi atuarneqaruni Sverigemi atuarneqaruni pitsaaqatigiillutik, imaluunniit nunani allani. Taamaattumik isumaqarpunga Naalakkersuisut aamma taanna eqqumaffigisariaqaraat, immaqalu assatik isannerullugit misissuinissamut. Tassani una piviusuuvoq inatsisit taavalu pissutsit piviusut nikingasaramik ajoraluartumik. Immaqaa kusanartikkusukkaluaraanniluunniit anguneqartuaannanngilaq taanna, aamma uani eqqartukkatsinni taanna ersertorujussuuvoq.

Finn Karlsen, Siulittaasup tulliaata pingajuat (A)

Qujanaq, taava Naalakkersuisoq.

Mimi Karlsen, Kultureqarnermut, Ilinniartitaanermut, Ilisimatusarnermut Ilageeqarnermullu Naalakkersuisoq (IA)

Ja, naatsumik taassavara. Tassani nalilersuisarnissami aammalu pitsaassutsimik pivisunngortitsisussani ukua siulersuisuusut aamma tatigilluinnaratsigit taakkua pitsannorsaarnissamik aammalu tappiffeqarlutik assigiingitsunut sukut sanngiitsoqassappat taanna maluginiarneqarluarnissaanik tappilluinnartuummata.

Ilumoorpoq ilinniartitaanerit ilisimatusarnerillu nunani allani assigiinngitsutigut naligiilluinnartariaqassapput. Kisianni aamma una pingaarluinnartuuvoq, nammineerluta ilisimatusarfimmik peqartilluta, ilisimatusarfiup aamma ingerlattassagai Nunatsinni aamma

atorsinnaasunik aamma ingerlatitsisinaanissaq, taassuma saniatigut aamma tapiffiginiafigissallugu.

Soorunami una kisiat nunani allani universitetinut allanullu ingerlaqqinnissaq qulakkeerniarlugu pinissaq, taanna naligiilluinnartariaqarpoq. Kisiannili aamma assersuutigisat taagutsigu teologimi atuarneq ingerlakkutsigu aamma uani mianersuutigissavarput taassuma ilinniakkap ilaatigut taanna kisiat aqqutigalugu palasinnngortitsiniarnermik pigutta, ilaannikkut immaqa aamma palasissaaleqinermik ilinniakkap annertuallaarsinnaaneramik, aammalu immaqa Nunatsinnut naleqqussarpallaannginneramik pisuunnginnisarput.

Soorunami tamakku assigiinngitsorpassuit nalilersuutit nalilersuutigisassavagut, tamakkulu aamma piunasaqaatit assigiinngitsut qaffarsartassallugit. Tassanilu isumaqarpunga aamma taariikkattuut siulersuisut aamma tamanna tappiffigigaat, aammalu oqaloqatigissutigisallugit aamma suleqatigiissutigisallugit aamma piunaffigilluinnaraat.

Finn Karlsen, Siulittaasup tulliaata pingajuat (A)

Taava tullinnguulluni Kaali Olsen, Inuit Ataqatigiit.

Kaali Olsen (IA)

Qujanaq.

Uani oqallinnermi ippigilaagara uani anittariaqarpara. Teologi tassa upperisarsiornermi ilinniarmigooq nuunniarnermi Norgemut nuuttoqarsinnaasimanngilaq. Oqaatigilaarlara universitetimiit universitetimut suugaluartumulluunniit, Sydafrikamiippat Kalaallit Nunaaniippat, atuartup ilikkarsimasai nuunnermi qimerloorneqartarput, taavalu tassanngaanniit nuunnermi ingerlaqqinnissami suut pisariaqartinnerai kandidatinnngussaguni misissorneqartarlutik. Immikkuullarinngilluaasarpoq assigeeqqissaannginnerat ilinniakkat. Aammalu assersuutaanngilluaasarpoq ilinniarnernup ajorneramik ilinniarnermi allamiit allamut nuukkaanni ingerlaqqissinnaannginneq. Taanna ilumuunngilaq, ilumoortoq unaavoq ilinniartoq nuukkaangat universitetimut, misissorneqartarpoq pointii, taavalu pointit tunuaniinnersuut suut taakku ilikkarsimasai. Nuunnermiit nuunnermut ataasiakkaarlugit nalilersuisoqartarpoq, taannalu assersuut imaanngilaq ilinniarnernup ajussusaanut assersuutaasoq.

Takuuk tassa taamaammanuna assersuussinerit ajornartorujussuit, taamaammanuna nalilersueriaatsit assigiinngitsut sumi pitsaanerua ilinniagaq. Naviarnartorujussuit uuttortassallugit nunat assigiinngitsut uuttuutaat atorlugit piviusoq soorlu ataasiusoq. Taamaattoqanngilaq.

Finn Karlsen, Siulittaasup tulliata pingajuat (A)

Ja isumaqarpunga apeqqutit tamakkua oqaatsillu tamakkua aamma ataatsimiititaliami erseqqissumik paasiniarneqarsinnaasut. Ilumuunngila/ilumoorpa tamakku maani eqqartoraluarutsigit naaffeqanngitsumik ingerlasinnavugut. Ataatsimiititaliami suliassiissutigineqareerpoq, amerlanerussuteqartut ataatsimiititaliamut suliassiissutigaat, taamaattumik aamma Naalakkersuisunut apeqqutissaqaraanni, aamma Naalakkersuisoq aggersarneqarsinnaavoq ataatsimiititaliaminngaanniit. Taamaattumik sivilisinerusumik eqqartorneqarnissaa pisariaqanngilaq, ataatsimiititaliami suliassaq ingerlaqqittussaammat.

Naammassillugu maani sularisinnaanngilarput ullumikkut, ataatsimiititaliap suliassaraa. Taamaammat annerusumik killeqassooq soorunami maani oqallinneq, taanna pitinnagu oqaaseqarusunnerputit Kaali Olsen oqaasianut. Naalakkersuisoq takanna.

Mimi Karlsen, Kultureqarnermut, Ilinniartitaanermut, Ilisimatusarnermut Ilageeqarnermullu Naalakkersuisoq (IA)

Naatsuararsuarmik taanna tapersiinnassavara, tassa universitetiminngaanniit universitetimut nuuttarnerit Kaali Olsen-ip erseqqarissumik taavai, pointit atorlugit taakkua pisarmata, tassalu taakkua soorunami maleruagassatut taakkulu piumasaaqatit naapertorlugit ingerlaqqinnerit pisarmata.

Finn Karlsen, Siulittaasup tulliata pingajuat (A)

Qujanaq. Tullinnguulluni Juliane Henningsen, Inuit Ataqtigiit.

Juliane Henningsen (IA)

Qujanaq.

Tassa tupaallatigilaarpara uani oqallinnermi saqqummermat ilaatigut siunnersuuteqartup ilisimatusarfik pillugu inatsip 2007-minngaanneersup pitsaaqqissaannnginnera oqaatigimmagu,

tikkuarsinnaanagulu sukkuut pitsaanngequteqarnersoq. Isumaqarpunga Inuit Ataqatigiinni ilisimatusarfik pillugu inatsisit pitsaasuusut aamma imminermini pituttuereersoq pitsaassutsinik aammalu oqartussaaqataanermit aammalu siulersuisut namminneq pisussaaneraniit qulakkeerisut.

Tamaattumik kaammattuutigerusuppara ataatsimiititaliami sulinermi immikkoorteqqinnaarneqassasut ilisimatusarfiup nammineq suliassai, nammineq qulakkiigassai aammalu politikikkut suunukua uagut akuleruffiginiarigut uani oqallinnermi.

Isumaqarpunga taanna sissueqissaarlugu pineqartariaqartoq, uani inatsimmi sinaakkutit qulakkeerneqarsimmata tamarmik, tassa tassaniittullu uagut aallaavigisussaavagut. Inatsimmik allanguisoqarniarpat pitsaassutsimut tunngatillugu qulakkeerrinniarnermit taava taanna takkunniarli, isumaqarpunga ataatsimiititaliami taanna sulinermi kiffaanngissuseq aammalu ilisimatusarnerup ineriartortitsinerullu isumaa taanna katannaveersaarneqassasoq, pissutigalugu ilisimatusarfimmi inuit ilinniarsimasut soorunami misilittagarisatik aallavigalugit maani inatsisartutigoortumik oqallitsitsinerit taanna aappaatigut tupiginngitsuunngilara, taammattumik ataatsimiititaliat tamatigoortumik aammalu soorunami pisariaqassappat ilisimatusarfiup siulersuisui paasiaavigineqarsinnaapput apeqqutini pitsaassutsimut tunngasuni, uani politikikkut isummernissaq nalilersuinarlu piniassamat eqqortumik. Qujanaq.

Finn Karlsen, Siulittaasup tulliat pingajuat (A)

Ja, tassa oqaaseqartumut kingullermut oqaasii isumaqatigaakka, kisianni ataatsimiititaliaq qanoq sulissanersoq oqaluffigineqarsinnaanngilaq maanngaanniit, imatut sulissaasi, imatut sulissaasi, ukua mianerissavasi. Ataatsimiititaliat nalunngilluinnarpaat namminneq suliassatik suusut, ilisimavaat suliassatik. Taamaattumik ataatsimiititaliat qanoq sulinissaat, suut mianerisassaanersut maani taakkartornissaat pisariaqanngittutut isumaqarfigaara.

Taava oqaaseqarfiginiarpiuk, imaluunniit...

Mimi Karlsen, Kultureqarnermut, Ilinniartitaanermit, Ilisimatusarnermut Ilageeqarnermullu Naalakkersuisoq (IA)

Naatsunnguamik taanna imatut oqaaseqaatiginnassavara, tassa Kalaallit Nunaanni ilinniagaqarfiusuni ilinniartitsinerup qaffasissusaa misissorneqarnissaanik kissaateqarneq, taanna

isumaqaratta inatsisitigut tunngavissaqarlualuta taannalu qaffasissusissaq qulakkeerniarlugu inatsisitigut taamaammat misissuinissamik aallartitsinissaq taanna itigartitsissutigalugu.

Finn Karlsen, Siulittaasup tulliaata pingajuat (A)

Ja, taava tassa tullinnguulluni Niels Thomsen, Demokraatit, siunnersuuteqartoq oqaaseqassaaq takanna.

Niels Thomsen (D)

Iija, uparuarneqallatsiarpunga siuliani oqarami oqaatigisinnaanagu inatsiseq sukkut sanngiiffeqarnersoq. Ilumoorpoq oqarama inatsiseq pitsaasutut isigivara, kisianni sanngiiffeqarsimasutut aamma taavara, kisianni oqaatigisinnaanagu sukkorpiak. Oqarpunga sanngiiffeqartutut peqqutigalugu ilaatigut soorlu immaqa ukiut affaa kingulleq missaa nilliasoqallattaarpoq allaat atsioqatigiissitsisoqarpoq pitsaassutimik apeqqusiisunik. Taava ilaatigut tamakku tunngavissiisut apeqqusissallugit ilumut pissutsit kissaatigisatsitut ingerlasimanersut misissortariaqassallugu. Tappikani atuisuusut ilinniartut amerlasuut atsiorput, taanna imminermini pisussaaffiliivoq. Taavalu aamma tusagassiutitigut sorsuttoqarpoq, immaqa taamannak oqarluaannaraanni, illuatungeriit assigiinngitsut saqqummeeqattaarput isummanik assigiingitsunik. Taakkua imminerminik aamma takutitsipput pissutsit immaqa pitsaanerpaamik ingerlasimangillat.

Isumaqarpunga taakkua tamarmik ataatsimut isigalugit pisussaaffiliisut inatsik nalilersuiffigissallugu. Inatsik immaqa isikkumigut pitsaagalualuni, arlaatigut sanngiiffeqarsimavoq, tassa taanna oqariartuutigisara. Kisianni uanga uani issiiallunga oqarsinnaanngilanga unartarpiiaa peqquataalluni sanngiippoq inatsiseq.

Finn Karlsen, Siulittaasup tulliaata pingajuat (A)

Naalakkersuisoq.

Mimi Karlsen, Kultureqarnermut, Ilinniartitaanermut, Ilisimatusarnermut Ilageeqarnermullu Naalakkersuisoq (IA)

Ja, tassa pisimasut aammalu oqallisigineqarsimasut isumaqarpunga aamma ilisimatusarfimmi annertuumik aamma ilumoorullugillu aamma eqqartorneqarluarsimasut. Aammalu una uteqqilaassavara taakkua uku aasaq isumaqatigiinngissutigineqarsimasut pulaffiginngikkaluarlugit,

uani eqqaasitsissutigissavara massakkut ilisimatusarfiup ningiuata Tina Parsip ilisimatitsissutaa nalileeqqinnissat aammalu naliliisitsinissamik suliaqarneq qularnanngitsumik aasaq manna taamatut pisoqarnerata, isumaqatigiinngitsoqarnerata aammalu taamatut naliliisoqarnerata kingorna naliliiseqqisinnaajumalluta taamatut naliliisitsiniarnerit oqaatigeqqinnassallugu.

Finn Karlsen, Siulittaasup tulliata pingajuat (A)

Naggataarutaasumik oqaaseqarniarpoq Juliane Henningsen, Inuit Ataqatigiit, takanna.

Juliane Henningsen (IA)

Qujanaq.

Tassa siullermik oqaatigerusuppara Inatsisartuni ilaasortatut oqallinnerni suniluunniit ataatsimiititaliamut ingerlateqqinneqartuni pisinnaatitaaffittut isigigakku kaammattuutunik apuussaqaarsinnaanneq oqallinnermi, taanna isumaqarpunga apeqquserneqaarsinnaangitsoq. Aappaattut oqaatigerusuppara Inuit Ataqatigiinninngaanniit tatigaarput aammalu siulersuisut ilisimatusarfimmi tatigaagut ajornatorsiutit takkuttut, ingerlatsinermut tunngasut, pitsaassutsinut tunngasut aammalu immikkoortortat namminneq aamma ilisimanerpaagamikku suut ajornartorsiutaanersut tassani ajornartorsiutunik tikkuussisinnaallutik aaqqiisinnaallutillu.

Taamaattumik taanna aallavigissavarput, oqaloqatigiinnerit soorunami piumaarput. Aammalu oqaatigerusuppara inatsisit manna naapertorlugu suligatta, aammalu akisussaaffiit immikkortitserneqaarsimani taanna erseqqissaatigissallugu uagut pisussaaffigut aammalu namminneq ingerlasut pisussaffii sumiannersut. Kisianni oqaatigissavarput ataatsimiisitaliami suleqataajumaaratta uani suliami. Qujanaq.

Finn Karlsen, Siulittaasup tulliata pingajuat (A)

Oqaaseqarfiginiarpiuk.

Tassa taamaasillugu qutsavigaarput Kultureqarnermut, Ilinniartitaanermut, Ilisimatusarnermut Ilageeqarnermullu Naalakkersuisoq Mimi Karlsen, Inuit Ataqatigiit.

Aammalu taamasilluni ullormut oqaluuserisassaq immikkoortoq 21 Kalaallit Nunaanni ilinniaqqiffiusuni ilinniartitsinerup qaffasissusaata misissorneqarnissaanik imaqartumik

misissuinissamik aallartitsinissaamut Inatsisartunut aalajangiussassatut siunnersuut. Misissuineq sanilliunneqarsinnaasariaqassaaq misissuinerlut nunani killerni allani ingerlanneqarsimasunut assingusunut. Tassalu taanna ataatsimiisitaliami suliarineqassaaq aappassaaneerseqartinnagu. Taamaasilluta taanna oqaluuserisassaq naammassivarput siullermeerseqarnera.

Taava ullormut oqaluuserisassat tullianut ingerlaqqissaagut.